

Fundația Universitară
"ALMA MATER" Sibiu
Nr. Inv. 747/2001

DESĂVÎRȘIREA
UNITĂȚII NAȚIONAL-STATALE
A POPORULUI ROMÂN.
RECUNOAȘTEREA EI
INTERNAȚIONALĂ.

1918

DOCUMENTE INTERNE
ȘI EXTERNE

iulie 1919 — octombrie 1919

VOL. IV

EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ
BUCUREȘTI, 1986

CUPRINS

Lista documentelor	VII
List of documents.....	XVIII
Documente	1

LISTA DOCUMENTELOR

644. 1919 iulie 2. Memoriu remis de Ion I. C. Brătianu Consiliului Suprem Aliat în momentul retragerii sale de la Conferința de Pace.
645. 1919 iulie 2, Paris. Extras din răspunsul lui Ion I. C. Brătianu la radiograma prin care G. Clemenceau cerea ca trupele române să se retragă de pe Tisa pe un alt aliniament, stabilit de Aliați.
646. 1919 iulie 3, Paris. Adresă a lui G. Clemenceau, președinte al Consiliului de Miniștri și ministru de război, către Ministerul Afacerilor Externe al Franței, referitor la remiterea către autoritățile române a administrației orașului Arad.
647. 1919 iulie 4. Telegramă de felicitare adresată de regele Ferdinand președintelui S.U.A., Woodrow Wilson, cu ocazia încheierii păcii cu Germania.
648. 1919 iulie 7, Constantinopol. Telegramă a generalului Franchet d'Espérey către Ministerul de Război al Franței, referitor la remiterea către autoritățile române a administrației orașului Arad.
649. 1919 iulie 8, Praga. Raport al generalului Pellé către președintele Consiliului de Miniștri și ministru de război al Franței despre evacuarea teritoriului cehoslovac de către trupele ungare și starea lor de spirit.
650. 1919 iulie 11, Paris. Notă a delegației române la Conferința de Pace cu privire la ședința Consiliului Suprem Aliat referitoare la măsurile necesare pentru a impune guvernului de la Budapesta respectarea stipulațiilor armistițiului.
651. 1919 iulie 11, Budapesta. Scrisoare a lui Béla Kun, comisar al poporului pentru afaceri externe al Ungariei, către președintele Conferinței de Pace, G. Clemenceau, prin care îi cere să impună trupelor române retragerea dincolo de frontiera stabilită la 13 iunie 1919 de Consiliul Suprem Aliat; refuzul Consiliului Suprem de a trata cu Ungaria atâta timp cât nu respectă condițiile armistițiului.
652. 1919 iulie 11. Notă a ministrului afacerilor externe al Franței, Stephen Jean-Marie Pichon, adresată însărcinatului cu afaceri al Franței la București, Henri Cambon, cu privire la stadiul problemei unirii Basarabiei cu România și tratatul referitor la protecția minorităților.
653. 1919 iulie 13, Paris. Telegramă adresată de mareșalul Ferdinand Foch generalului Constantin Prezan, șeful Statului Major al Armatei române, prin care solicită sprijinul armatei române în vederea acțiunilor militare contra Ungariei.
654. 1919 iulie 14, Washington. Telegramă a lui Woodrow Wilson, președintele S.U.A., către regele României, Ferdinand, prin care îi mulțumește pentru

telegrama de felicitare primită cu ocazia semnării Tratatului de pace cu Germania.

655. 1919 *iulie 16*. Telegramă adresată (de generalul C. Prezan), mareșalului Foch prin care transmite acordul regelui Ferdinand de participare a armatelor române la restabilirea ordinii în Ungaria.
656. 1919 *iulie 17, Versailles*. Stenogramă a ședinței ținute de reprezentanții Consiliului Suprem Aliat, pentru discutarea planului de operațiuni militare contra Ungariei, la care au participat și reprezentanții României, Cehoslovaciei și Iugoslaviei.
657. 1919 *iulie 17*. Notă informativă relativ la cooperarea Puterilor Aliate și Asociate pentru stabilirea unui plan de operații împotriva Ungariei,
658. 1919 *iulie 18*. Notă a Statului Major General al Armatei franceze în legătură cu aplicarea Convenției militare din 13 noiembrie 1918 cu Ungaria.
659. 1919 *iulie 18*. Notă a Statului Major General al Armatei franceze privind convențiile și armistițiile încheiate de Aliați cu Austro-Ungaria și Ungaria.
660. 1919 *iulie 21*. Telegramă a însărcinatlui cu afaceri al Franței în România, Henri Cambon, prin care face cunoscut că trupele ungare au atacat în direcția Tokaj-Szolnok.
661. 1919 *iulie 23, București*. Raport al însărcinatlui cu afaceri al S.U.A. la București, F. A. Schoenfeld, către secretarul de stat Baidbridge Colby, despre greva generală din 21 iulie din România.
662. 1919 *iulie 24*. Ordin de luptă dat de generalul Prezan Comandamentului Trupelor române din Transilvania, în regiunea Tokaj și Szolnok.
663. 1919 *iulie 31*. Ordin dat de generalul Prezan Comandamentului Trupelor române din Transilvania referitor la operațiunile ce urmează a le îndeplini cavaleria armatei române după trecerea Tisei.
664. 1919 *august 2, Budapesta*. Aprecieri ale lui Zoltán Rónai și Béla Kun asupra cauzelor înfringerii revoluției, expuse la întrunirea Consiliului central al muncitorilor din Budapesta.
665. 1919 (după august 2). Informare privind operațiunile militare românești și ungare în perioada 13 noiembrie 1918 — sfârșitul lunii aprilie 1919.
666. 1919 (după august 2). Proiect al Convenției militare de armistițiu propus de conducerea armatei române care să reglementeze suspendarea ostilităților dintre România și Ungaria.
667. 1919 *august 4, Paris*. Telegramă a lui Victor Antonescu, către președintele Consiliului de Miniștri (Ion I. C. Brătianu), în care transmite știri despre reacția cotidienele franceze față de înlăturarea lui Béla Kun.
668. 1919 *august 4 (Paris)*. Telegramă a ministrului român la Paris, Nicolae Mișu, către președintele Consiliului de Miniștri, Ion I. C. Brătianu, în legătură cu hotărârea Conferinței de Pace de a menține dispozițiile în ce privește relațiile dintre Puterile Aliate și Asociate și Ungaria, pe baza armistițiului din 13 noiembrie 1918 și a notificării din 13 iunie 1919.

669. 1919 <după august 4>. Dare de seamă a Marelui Cartier General al armatei române, referitoare la desfășurarea luptelor în Transilvania și Ungaria în perioada 15 aprilie — 4 august 1919.
670. 1919 august 5, *Budapesta*. Proclamație a Comandamentului Trupelor române din Transilvania adresată populației capitalei Ungariei.
671. 1919 august 6, *Oradea*. Știre privind cererea comitelui comitatului Szabolcs, dr. Varjasy Dezső, adresată șefului Statului Major al armatei române de a nu se retrage din teritoriul ocupat până ce Conferința de Pace nu va hotărî granițele Ungariei și se va constitui un guvern care să domine elementele turbulente.
672. 1919 august 6. Răspuns al președintelui Consiliului de Miniștri, G. Clemencau, dat șefului Misiunii Militare Italiene la Budapesta despre relațiile dintre Puterile Aliate și Asociate și Ungaria, publicat în ziarul *Le Temps*.
673. <1919> august 6. Notă luată în cursul reuniunii șefilor delegației celor cinci Mari Puteri, cu privire la armistițiul impus guvernului ungar de către autoritățile militare române.
674. 1919 august 7, *Roma*. Telegramă a ministrului de război al Italiei, Alb. Albricci, prin care felicită pe ofițerii români și italieni participanți la Legiunea română.
675. 1919 august 8—10. Telegrama ale însărcinatăului cu afaceri al Franței în România către președintele Consiliului de Miniștri al Franței privind convorbirea avută cu Ion I. C. Brătianu.
676. 1919 august 9, *București*. Telegramă trimisă din București ministrului Nicolae Mișu la Paris și lui Constantin Diamandy la Budapesta, în care se face cunoscut că guvernul român n-a primit nici o înștiințare din partea Conferinței de Pace, înainte de ocuparea Budapestei.
677. 1919 august 9. Informații transmise prin radio Lyon privind presiunea economică exercitată asupra României de către Consiliul Suprem Aliat pentru a o determina să țină seama de mandatul Conferinței de Pace.
678. 1919 august 10, *Budapesta*. Proclamație a Comandantului Trupelor române din Transilvania, general Gheorghe D. Mărdărescu, adresată populației din zona Budapestei.
679. 1919 august 11. Scrisoare adresată de reprezentanții populației slovace din regiunile Békés și Csanád (lui E. Beneš), ministrul afacerilor externe al Republicii Cehoslovace, prin care fac cunoscută voința populației slovace din aceste regiuni de a se uni cu România.
680. 1919 august 12, *Paris*. Scrisoare a lui Eduard Beneš, ministrul afacerilor externe al Cehoslovaciei, adresată lui Alexandru Vaida-Voievod, privind atitudinea guvernului cehoslovac față de evenimentele din Ungaria și necesitatea colaborării între România și Cehoslovacia.
681. 1919 august 12, *București*. Telegramă adresată de Ion I. C. Brătianu lui Victor Antonescu, la Paris, prin care solicită dezmințirea știrii că România susține instalarea unui guvern al arhiducelui Carol de Habsburg în Ungaria.
682. 1919 august 12, *București*. Telegrama ale însărcinatăului cu afaceri al Franței în România, Henri Cambon, către Ministerul Afacerilor Externe al Franței, prin care transmite răspunsul lui Ion I. C. Brătianu, preșe-

- dinte al Consiliului de Miniștri, la comunicarea primită din partea Conferinței de Pace.
683. 1919 august 12, București. Răspuns al guvernului român la nota lui G. Clemenceau din 9 august, prin care este expus punctul de vedere referitor la probleme legate de ocuparea Budapestei și de rechiziții.
684. 1919 august 13, Timișoara. Relatare a ziarului *Temesvari Újság* despre ofensiva pornită de guvernul Republicii Sfaturilor din Ungaria împotriva armatei române; starea de spirit din armata roșie ungară; dezertarea unităților militare; demisia lui Béla Kun; cauzele înfringerii Republicii Sfaturilor.
685. 1919 august 14, Budapesta. Telegramă a lui E. von Fürstenberg, consul general al Germaniei la Budapesta, către Ministerul de Externe al Germaniei, despre planul unei uniuni personale între Ungaria și România sub conducerea regelui Ferdinand al României.
686. 1919 august 14, Paris. Raport al consulului Legației belgiene în Franța, R. van der Elst, către ministrul de externe al Belgiei, Paul Hymans, în legătură cu răspunsul guvernului român la nota Consiliului Suprem Aliat.
687. 1919 august 14. Notă a Consiliului Suprem Aliat apărută în ziarul *L'Humanité* cu privire la situația din Ungaria, problema rechizițiilor de război și retragerea armatei române.
688. 1919 august 15. Articol intitulat *Antanta și evenimentele din Ungaria* cu privire la atitudinea Comisiei interaliatate a generalilor față de evacuarea armatei române din Budapesta.
689. 1919 august 19 Paris. Telegramă a lui Victor Antonescu către Ion I. C. Brătianu, președintele Consiliului de Miniștri, în legătură cu întrevederea avută cu St. Pichon privitoare la materialele luate din Ungaria, drept captură de război.
690. 1919 august 19, Bicz. Declarația de aderare la actul unirii a locuitorilor din Bicz, plasa Cehu Silvaniei.
691. 1919 august 19. Telegramă trimisă de Ion I. C. Brătianu ministrului României la Budapesta, Constantin Diamandy, cu indicații în ce privește rechiziționările, stabilirea limitelor teritoriului ocupat de trupele române la vest de Tisa și capturile de război.
692. 1919 august 20, Budapesta. Proclamație a Comandamentului Trupelor române din Transilvania adresată populației din Budapesta.
693. 1919 august 20, Budapesta. Adeverință care atestă acordarea de către Comandamentul Regimentului 4 vinători a mesei de prînz și seară pentru 200 copii.
694. 1919 august 20, Budapesta. Adeverință semnată de Takács Imre, din poliția orașului Budapesta, prin care atestă că Comandamentul român asigură zilnic hrana a 60 persoane civile.
695. 1919 august 20, Budapesta. Proces-verbal care atestă că s-a împărțit din rația soldaților români mincare pentru 400 de copii și persoane neputincioase.
696. 1919 august 20, București. Știre despre dezmințirea dată de comandantul trupelor române din Budapesta, general Gheorghe D. Mărdărescu, potrivit căreia România ar fi avut un amestec în schimbarea guvernului

- ungar ; declarația lui asupra neamestecului Comandamentului în treburile interne ale Ungariei, luarea de măsuri pentru aprovizionarea Budapestei.
697. 1919 august 26, *Budapesta*. Declarație a Liceului de stat din Budapesta, districtul VII, cu privire la comportamentul ireproșabil al Batalionului 1 din Regimentul 1 vinători.
698. 1919 august 29, *București*. Telegramă a ministrului plenipotențiar al Franței la București, de Beauvoir de Saint-Aulaire, către Ministerul Afacerilor Externe al Franței, prin care se face cunoscut că toți agenții diplomatici și militari aliați și ai statelor neutre au constatat și au semnalat guvernelor lor inexactitatea informațiilor referitoare la atitudinea Comandamentului român față de arhiducele Joseph.
699. 1919 august 30, *Budapesta*. Scrisoare a primarului orașului Budapesta, Teodor Bódy, către locotenent-colonelul D. Poenaru, comandantul Regimentului 5 roșiori, prin care își exprimă mulțumirea pentru ajutorul dat copiilor și populației sărace.
700. 1919 august 30, *Budapesta*. Raport (al generalului Pétin) asupra unei convorbiri purtate la Budapesta cu C. Diamandy despre modul în care sînt întocmite notele Comisiei Militare Interaliat.
701. 1919 august 30, *Paris*. Raport al consulului belgian de la Paris, R. van der Elst, către ministrul de externe al Belgiei în legătură cu raporturile dintre România și Conferința de Pace.
702. 1919 septembrie 1, *București*. Telegramă a ministrului plenipotențiar al Franței în România, Saint-Aulaire, către Ministerul Afacerilor Externe al Franței, în legătură cu întvederea avută cu regele României, la care au fost discutate preambulul tratatului propus guvernului român, respingerea acuzațiilor de complicitate cu arhiducele Joseph, ca neîntemeiate, atitudinea Conferinței de Pace și presiunea economică exercitată de S.U.A. asupra României și Antantei.
703. 1919 septembrie 1, *București*. Știri cu privire la retragerea armatei române din Ungaria; proclamația Comandamentului Trupelor române din Budapesta prin care face cunoscut că acestea nu au alt scop decît menținerea ordinii și respinge orice solidarizare cu acei care comit persecuții politice și religioase.
704. 1919 septembrie 2, *București*. Telegramă trimisă de Frank Rattigan, însărcinatul cu afaceri al Marii Britanii la București, lordului Curzon de Kedleston, secretar de stat pentru afaceri externe al Marii Britanii, privind tratativele duse de România în legătură cu recuperarea materialului feroviar din Ungaria.
705. 1919 septembrie 2, *Szabadszállás*. Certificat al autorităților locale asupra comportamentului trupelor Regimentului 10 infanterie.
706. 1919 septembrie 3, *Budapesta*. Scrisoare a înaltului comisar al guvernului român la Budapesta, C. Diamandy, către președintele Consiliului de Miniștri al României, Ion I. C. Brătianu, despre relațiile sale cu Comisia Generalilor Aliați; izolarea reprezentanților români, neluarea în seamă a semnalării că în Ungaria există materiale luate din România.
707. 1919 septembrie 3, *Soltvadkert*. Certificat al autorităților locale asupra comportamentului ireproșabil al Companiei 11 din Regimentul 10 infanterie.
708. 1919 septembrie 6. Telegramă trimisă de Frank Rattigan, însărcinatul cu afaceri al Marii Britanii la București, lordului Curzon de Kedleston, secretar

de stat pentru afaceri externe al Marii Britanii, relativă la necesitatea modificării clauzei minorităților.

709. 1919 septembrie 9. Memorandum al delegației române prezentat la Conferința de Pace.
710. 1919 septembrie 9. Telegramă trimisă de Ion I. C. Brătianu înaltului comisar al guvernului român la Budapesta, C. Diamandy, în legătură cu comunicatul privind retragerea armatei române din Ungaria.
711. 1919 septembrie 10, *Saint Germain - en - Laye*. Tratat de pace între Puterile Aliate și Asociate și Austria. Protocol și declarații.
712. 1919 septembrie 10, *București*. Punctul de vedere al guvernului român față de nota Conferinței de Pace din 23 august, apărut în ziarul *Le Temps*, în problema reparațiilor.
713. 1919 septembrie 10, *București*. Telegramă a ministrului plenipotențiar al Franței la București, Saint-Aulaire, prin care face cunoscute întrevederea sa cu regele și regina la Sinaia și convorbirea avută cu aceștia asupra semnării Tratatului minorităților propus României.
714. 1919 septembrie 10, *București*. Telegramă a ministrului plenipotențiar al Franței în România, Saint-Aulaire, prin care face cunoscut că generalul Bandholtz, reprezentantul S.U.A. în Comisia interaliată de la Budapesta, a fost primit de rege la Sinaia.
715. 1919 septembrie 10, *București*. Telegramă a ministrului plenipotențiar al Franței la București, Saint-Aulaire, prin care aduce la cunoștință că însărcinatul cu afaceri al Angliei l-a informat că amiralul Troubridge a trimis mai multe telegrame la Londra pentru a demonstra necesitatea evacuării Ungariei de către trupele române.
716. 1919 septembrie 10, *București*. Telegramă adresată de Frank Rattigan, însărcinat cu afaceri britanic la București, lordului Curzon de Kedleston, secretar de stat pentru afaceri externe al Marii Britanii, privind necesitatea menținerii armatei române în Ungaria pentru păstrarea ordinii.
717. 1919 septembrie 11, *București*. Telegramă adresată de președintele Consiliului de Miniștri, Ion I. C. Brătianu, înaltului comisar al guvernului român la Budapesta, C. Diamandy, în care relatează întrevederea avută cu generalul american Bandholtz, privind situația armatei române din Ungaria și problema rechizițiilor.
718. 1919 septembrie (înaintea de 13). Telegramă trimisă de Ion I. C. Brătianu înaltului comisar al guvernului român la Budapesta, C. Diamandy, privind întrevederea avută cu ministrul George Clerk și discuțiile purtate în problema retragerii armatelor române din Ungaria, a opririi rechizițiilor și a instaurării unui guvern de ordine în Ungaria.
719. 1919 septembrie 13, *București*. Telegramă a ministrului plenipotențiar al Franței la București, Saint-Aulaire, prin care face cunoscut că Ion I. C. Brătianu a remis regelui demisia guvernului său, neacceptând clauzele impuse de Conferința de Pace în problema naționalităților.
720. 1919 septembrie 14, *Paris*. Telegramă a lui Victor Antonescu adresată președintelui Consiliului de Miniștri, Ion I. C. Brătianu, în legătură cu întrevederea avută cu generalul francez Franchet d'Espérey, privind

- problema rechizițiilor din Ungaria și a retragerii armatei române din Budapesta.
721. 1919 septembrie 15, Paris. Raport al ambasadorului Belgiei la Paris, Gaiffier d'Hestroy, către ministrul de externe al Belgiei, P. Hymans, în legătură cu semnarea de către România și Iugoslavia a Tratatului de la St. Germain.
722. 1919 septembrie 16. Telegramă a lui George Clerk, adresată Conferinței de Pace, în legătură cu relațiile primite din partea lui Ion I. C. Brătianu în problema rechizițiilor din Ungaria.
723. 1919 septembrie 19, București. Raport (al ministrului plenipotențiar al Belgiei la București), către ministrul afacerilor externe al Belgiei, P. Hymans, cu privire la convorbirea sa cu Ion I. C. Brătianu despre relațiile româno-belgiene și hotărârile Conferinței de Pace în problema românească.
724. 1919 septembrie 20, Budapesta. Telegramă adresată de ministrul afacerilor externe al Ungariei, Scrusich, lui C. Diamandy, prin care cere evacuarea teritoriului de către trupele române, asigurând că nici o ostilitate nu va fi comisă de trupele ungare, guvernul ungar garantând pentru aceasta.
725. 1919 septembrie 21, Washington. Telegramă a ambasadorului Franței la Washington, Jean Jules Jusserand, către Ministerul de Externe al Franței, prin care solicită referințe, la cererea președintelui Statelor Unite ale Americii, Woodrow Wilson, în legătură cu afirmațiile făcute guvernului român despre nota Alianților la Conferința de Pace.
726. 1919 septembrie 23, Szolnok. Înștiințare prin care Divizia 20 română aduce la cunoștința populației sărace din Szolnok că a înființat un serviciu de consultații medicale gratuite.
727. 1919 septembrie 24, Paris. Telegramă a generalului Pešić către ministrul de război al Serbiei, Stevan Hadžić, prin care transmite un mesaj din partea generalului Franchet d'Espérey referitor la necesitatea stabilirii relațiilor de prietenie sirbo-române și reducerea efectivelor militare în Banat.
728. 1919 septembrie 27, Berlin. Notă a lectoratului pentru România din Ministerul Afacerilor Externe al Germaniei asupra demisiei guvernului Ion I. C. Brătianu ca urmare a refuzului de a semna Tratatul de pace cu Austria în forma prezentată la Versailles; soluții posibile de rezolvare a crizei guvernamentale: atitudinea previzibilă a noului guvern în chestiunea semnării Tratatului cu Austria; decizia opoziției de a nu participa la alegerile parlamentare programate pentru luna noiembrie.
729. 1919 septembrie 30, Budapesta. Memoriu adresat în numele muncitorilor de la minele de cărbuni din Tatabánya, către Comandamentul Militar Român prin care solicită detașarea unei unități militare românești, pentru asigurarea bunei desfășurări a lucrului la aceste mine.
730. 1919 septembrie 30, Budapesta. Telegramă a înaltului comisar al guvernului român la Budapesta, C. Diamandy, către președintele Consiliului de Miniștri, prin care informează că o delegație a Partidului Social-Democrat din Ungaria a mulțumit pentru aprobarea dată de a ține

- adunări și, în același timp, și-a exprimat îngrijorarea că retragerea armatei române din capitală va fi urmată de persecuții.
731. 1919 septembrie 30. Notă a ministrului afacerilor externe al Franței, St. Pichon, adresată ministrului plenipotențiar al Franței la București, Saint-Aulaire, referitoare la preocuparea delegației S.U.A. ca Puterile Aliate și Asociate să manifeste o atitudine unitară față de România.
732. 1919 septembrie — octombrie. Extrase din ziarele din Budapesta privind inspecția făcută de către autoritățile române de ocupație în închisori din Budapesta, abuzurile constatate.
733. 1919 octombrie 2, Budapesta. Comunicat apărut în ziarul *Déli Expressz*, conținând declarațiile ministrului ungar al aprovizionării, Ereky Károly, privind sprijinul Comandamentului militar român în asigurarea transportului a 10 000 vagoane de cartofi.
734. 1919 octombrie 2, <Budapesta>. Articol din ziarul *Nemzeti Újság*, asupra sprijinului acordat de Comandamentul militar român în aprovizionarea populației Budapestei cu alimente.
735. 1919 octombrie 4, București. Raport al ministrului plenipotențiar al Franței în România, Saint-Aulaire, transmis Ministrului Afacerilor Externe al Franței, St. Pichon, cu privire la călătoria sa în Transilvania, primirea excepțională ce i s-a făcut și constatările sale de ordin politic economic și cultural.
736. 1919 octombrie 5, Zagyvarékás. Adresă de mulțumire a conducerii primăriei din Zagyvarékás, către Comandamentul român al pieței din Újszász, pentru faptul că prin măsurile luate s-a asigurat viața și averea locuitorilor.
737. 1919 octombrie 5, Zagyvarékás. Adresă de mulțumire din partea primăriei comunei Zagyvarékás către Comandamentul român al Batalionului 14 pionieri pentru sprijinul acordat populației nevoiașe lovite de inundații.
738. 1919 octombrie 6, Újszász. Scrisoare de mulțumire din partea primăriei comunei Újszász către Comandamentul român al Batalionului 14 pionieri, pentru ajutorul dat în punerea în funcțiune a morii cu aburi din comună și pentru că a aprovizionat populația săracă și orfanii cu alimente.
739. 1919 octombrie 7, București. Raport al ministrului plenipotențiar al Franței la București, Saint-Aulaire, adresat ministrului afacerilor externe al Franței, St. Pichon, cu privire la o serie de documente, care constituie dovezi ale tentativei S.U.A. de a exercita un șantaj economic asupra României, în cazul când va refuza să livreze bogățiile sale petroliere Societății Standard Oil.
740. 1919 octombrie 8, București. Raport al ministrului plenipotențiar al Franței în România, Saint-Aulaire, către ministrul de externe al Franței în legătură cu comunicatul Comandamentului român de la Budapesta, publicat și în ziarul oficios al guvernului Friedrich, privind regimul din închisorile politice de la Budapesta; aprecieri în legătură cu măsurile întreprinse în acest sens de Comandamentul român și consecințele ce le-ar putea atrage după sine retragerea trupelor române.
741. 1919 octombrie 8, Berlin. Notă întocmită de Ministerul Afacerilor Externe al Germaniei asupra soluționării crizei guvernamentale declanșate de demisia lui Ion I. C. Brătianu; noul guvern Arthur Văitoianu, improbabilitatea semnării Tratatului de pace cu Austria.

742. 1919 octombrie 9, Oradea. Răspunsuri date de înaltul comisar al guvernului român la Budapesta, Constantin Diamandy, corespondentului ziarului *Az Est*, despre relațiile româno-ungare, perspectiva retragerii trupelor române din Budapesta și politica guvernului român față de populația maghiară din Transilvania.
743. 1919 octombrie 10, Paris. Scrisoare a colonelului Toma Dumitrescu, consilier militar în cadrul Delegației române la Conferința de Pace, adresată mareșalului Ferdinand Foch, comandant șef al Armatelor Aliate, prin care înștiințează că Înaltul Comandament Român a pus la dispoziția colonelului Yates, atașat militar al S.U.A. în România, armament și muniții pentru jandarmeria ungară, conform cererii generalilor aliați de la Budapesta; începerea retragerii trupelor române din Ungaria.
744. 1919 octombrie 10, Paris. Scrisoare a lui Alexandru Vaida-Voievod, ministru secretar de stat, adresată președintelui Conferinței de Pace, G. Clemenceau, în problema propunerilor făcute de Comisia pentru delimitarea frontierelor dintre România și Ungaria.
745. 1919 octombrie 10, Paris. Notă intitulată *Rechizițiile în Ungaria și la Budapesta*, înaintată Conferinței de Pace de către delegația română, în care sînt expuse problemele ce decurg din ocuparea Ungariei de către armata română, capturile de război, recuperarea materialului ridicat din România și găsit în Ungaria.
746. 1919 octombrie 11, București. Telegramă a ministrului plenipotențiar al Franței la București, Saint-Aulaire, prin care face cunoscut că a avut o audiență la regele Ferdinand cu care ocazie i-a expus necesitatea menținerii trupelor române în Ungaria.
747. 1919 octombrie 11. Extras dintr-un raport al locotenentului de Gressot, venit în misiune la București, prin care informează că opinia publică românească acuză guvernul francez de a fi cedat presiunilor americane în privința măsurilor coercitive luate împotriva României.
748. 1919 octombrie 12, Paris. Instrucțiuni ale ministrului de externe al Franței, St. Pichon, către ministrul plenipotențiar al Franței la București, în legătură cu remiterea către guvernul român a unei note adresate de Consiliul Suprem Aliat privind hotărârile sale în cele trei probleme divergente în raporturile dintre România și Aliați.
749. 1919 octombrie 12, Kecskemét. Articol apărut în ziarul local, privind sprijinul acordat de Comandamentul român din oraș pentru asigurarea cu cărbuni a centralei electrice a orașului.
750. 1919 octombrie 13, Budapesta. Adresă a Școlii civile din Budapesta, prin care atestă că, începînd din 11 septembrie, s-a împărțit de către armata română hrană pentru 100 copii — prînz și seara.
751. 1919 octombrie 14, București. Declarație a lui Garami Ernő, conducător social-democrat ungar, despre atitudinea binevoitoare a trupelor române de ocupație din Ungaria.
752. 1919 octombrie 14. Ordin al șefului de stat major al Comandamentului Trupelor române din Transilvania pentru urmărirea și arestarea unui agent al lui Horthy, trimis să facă propagandă în favoarea armatei albe între secui.

753. 1919 octombrie 15, *Kispest*. Adeverință semnată de primarul din localitate prin care aduce mulțumiri Companiei 7 din Regimentul 3 vânători români, pentru bunul comportament.
754. 1919 octombrie 15, *Erzsébetfalva*. Declarația semnată de șeful poliției locale prin care atestă că Comandamentul român nu s-a amestecat în problemele poliției locale.
755. 1919 octombrie 15, *Budapesta*. Scrisoare a primarului orașului Budapesta către generalul Gheorghe Mărdărescu, comandantul armatei din Transilvania, privind necesitățile de carburanți ale orașului.
756. 1919 octombrie 17, *Rákospalota*. Scrisoare de mulțumire adresată de către autoritățile comunale Comandamentului Trupelor române din Rákospalota pentru faptul că a acordat, în mod gratuit, masa de prinz la 250 de persoane sărace și a asigurat ordinea și siguranța averii locuitorilor.
757. 1919 octombrie 18, *Zagyvarékás*. Proces-verbal și decizie ale ședinței anti-stiei comunale, pentru aducerea de mulțumiri comandantului pieței, căpitan Ștefănescu, pentru comportamentul său.
758. 1919 octombrie 20, *Kecskemét*. Scrisoare a primarului orașului Kecskemét către colonelul comandant al trupelor române, pentru bunăvoința și înțelegerea ce a manifestat față de populația orașului.
759. 1919 octombrie 20, *Budapesta*. Raport al lui C. Diamandy din partea Înaltului Comisariat Român din Budapesta, înaintat președintelui Comisiei Militare Interaliatate din Ungaria, prin care propune luarea unor măsuri pentru formarea unui guvern ungar, înainte de retragerea armatelor române.
760. 1919 octombrie 24 (*Paris*). Telegramă adresată de Victor Antonescu ministrului afacerilor externe, Nicolae Mișu, referitoare la întrevvedereă avută cu Philippe Berthelot și ministrul francez St. Pichon cu care ocazie s-a discutat despre retragerea armatei române din Budapesta, situația din Ungaria și semnarea Tratatului de pace cu Austria.
761. 1919 octombrie 24, *Monor*. Certificat prin care antistia comunei Monor își exprimă recunoștința față de comportamentul ofițerilor și trupci aparținând Regimentului 2 vânători român.
762. 1919 octombrie 25, *Budapesta*. Scrisoare a înaltului comisar al guvernului român la Budapesta, Constantin Diamandy, către ministrul de externe al României, Nicolae Mișu, despre cererea Aliatilor ca trupele române să evacueze Ungaria în 15 zile.
763. 1919 octombrie 28, *Berlin*. Raport al șefului Agenției de informații germano-române, W. Bock, către Stockhammer, director în Ministerul de Externe, al Germaniei privind poziția Germaniei față de situația politică și în mod special situația minorității germane din Transilvania, Banat, Bucovina, Basarabia și Dobrogea.
764. 1919 octombrie 29 (*Londra*). Memoriu prezentat de Serviciul de informații secrete al Ministerului Comerțului de Război Foreign Office-ului privitor la misiunea trimisă de Herbert Clark Hoover în România pentru a obține contracte de construire de poduri pentru căi ferate.

765. 1919 octombrie 28, *Budapesta*. Scrisoare de mulțumire adresată de Ministerul Ungar pentru Aprovizionare generalului Gheorghe D. Mărdărescu, comandantul șef al armatelor române din Transilvania, pentru comportamentul și ajutorul acordat în aprovizionarea și transportul de alimente pentru Ungaria.
766. 1919 octombrie 29, *Oradea*. Știre despre sprijinul acordat de generalul Mărdărescu în aprovizionarea Budapestei.
767. 1919 octombrie 30, *Budapesta*. Scrisoare de mulțumire adresată de Asociația Industriei Țiteiului generalului Gheorghe D. Mărdărescu pentru ajutorul acordat în încheierea în mod echitabil a contractului de livrare din România a unei cantități de benzină pentru industria și agricultura ungară.
768. 1919 octombrie 31, *Budapesta*. Scrisoare a ministrului ungar al aprovizionării, Erkely Károly, către generalul Gheorghe D. Mărdărescu prin care evidențiază preocuparea comandantului român pentru dirijarea operațiunilor de aprovizionare a Budapestei, ceea ce a provocat o mare bucurie populației capitalei.
769. 1919 octombrie 31, *Budapesta*. Declarație a lui Garbai Sándor, fost președinte al Partidului Social-Democrat Ungar și președinte al Consiliului Dirigent al Guvernului Republicii Sfaturilor, din care rezultă rolul P.S.D.U. în evenimentele anului 1919 și aprecierile sale față de acestea; temindu-se de tratamentul inuman al autorităților ungare, cere azil politic în România.
770. 1919 octombrie, *București*. Raport (al ministrului plenipotențiar al Belgiei la București) către ministrul de externe al Belgiei, P. Hymans, în legătură cu preocuparea presei românești față de evenimentele din Rusia și implicațiile acestora asupra României.
771. 1919 octombrie, *Oradea*. Știre privind cererea adresată Comandamentului Trupelor Române din Ungaria de către intelectuali unguri, supuși persecuțiilor din partea guvernului, de a li se acorda azil politic în România.